

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 676/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti ONEP, s. r. o., Mäsiarska 70, Košice, zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Geleneky Hencovskou, Advokátska kancelária, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Ncb 24/2014-420 z 15. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti ONEP, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2015 faxom a 16. apríla 2015 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti ONEP, s. r. o.,

Košice (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Geleneky Hencovskou, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Ncb 24/2014-420 z 15. decembra 2014.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) iniciovala spor o neplatnosť právneho úkonu, ktorý je vedený pod sp. zn. 31Cb 18/2008. Vec bola pridelená senátu 31Cb, sudcovi JUDr. Júliusovi Tóthovi.

Sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 13. novembra 2014 namietala zaujatosť sudcu JUDr. Júliusa Tótha pre jeho pomer k veci a osobe účastníkov konania.

Urobila tak z dôvodu, že *„Samosudca svojim prístupom u sťažovateľa vzbudil dôvodné pochybnosti o jeho nestrannosti a nezaujatosti. Tieto sťažovateľ zakladá predovšetkým na vystupovaní sudcu v priestoroch pojednávacej miestnosti, kedy samosudca postupuje nanajvýš v rozpore so základnými zásadami a etickými princípmi vykonávanej funkcie. Správaním sa sudcu je výrazne ovplyvnený celý priebeh konania a dochádza tak k porušovaniu základných práv sťažovateľa.“*

Poukázala na *„všeobecný výklad obsahu práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorý nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, ale jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu.“*

Sťažovateľka na základe toho dospela k názoru, že konaním samosudcu JUDr. Júliusa Tótha je porušené jej základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 dohovoru, pretože postup samosudcu v danom prípade nie je možné hodnotiť ako nestranný a objektívny.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „odôvodnenie uznesenia Krajského súdu zo dňa 15.12.2014. sp. zn. 4Ncb/24/2014-420, ktorým konštatoval, že samosudca JUDr. Július Tóth nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, je nedostatočné a to na úkor procesného práva na presvedčivé zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle zákona. Krajský súd

pritom vychádzal len z vyjadrenia samosudcu, pričom sa sám vecou nezaoberal, len stroho uviedol, že procesný postup sudcu v konaní, spôsob a rozsah jeho prípravy pojednávania, vedenie pojednávania, nariadenie pojednávania, či spôsob vykonania dokazovania v súvislosti s vedením konania a nariadením pojednávania, s vykonávaním dôkazov a podobne, nie je takou okolnosťou, akú predpokladá ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p.

S uvedeným tvrdením nie je možné sa stotožniť, nakoľko je podľa názoru sťažovateľa relevantné práve hlbšie posúdenie úkonov sudcu na pojednávaniach a v celom konaní, pretože práve v týchto úkonoch sa môže zaujatý prístup sudcu k veci, alebo účastníkom konania objektívne prejavovať.

Aj za predpokladu, že sa súd rozhodne navrhnutý dôkaz nevykonať, musí byť toto jeho rozhodnutie právne podložené a nemôže spočívať len v antipatii voči jednej z procesných strán. Zároveň takéto konanie sudcu sa odrazí aj v konečnom rozhodnutí vo veci samej. Tým je potom zmarená možnosť nápravy v inštančnom konaní, pretože pokiaľ sa súd rozhodne dôkaz nevykonať, zakladá to procesne slabý dôvod pre podanie odvolania, čím je zároveň oslabená aj možnosť využitia procesnej ochrany jedného z účastníkov.

Odôvodnenie uznesenia je preto podľa názoru sťažovateľa nepostačujúce a nie je spôsobilé dostatočne ospravedlniť prezumovaný výsledok konania, ktorý z vyjadrení samosudcu jasne vyplýva.“.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Košiciach, uznesením zo dňa 15.12.2014, v konaní vedenom pod sp. zn. 4Ncb/24/2014-420, porušil základné práva sťažovateľa podľa čl.46 ods. v spojení s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4Ncb/24/2014-420 zrušuje, Krajskému súdu v Košiciach vec vracia a prikazuje opätovne rozhodnúť.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 355,73 Eur do 15 dní od právoplatnosti nálezu, na účet právnej zástupkyne sťažovateľa vedený [REDACTED]...“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 4 Ncb 24/2014-420 z 15. decembra 2014 vyplýva, že sudca okresného súdu JUDr. Július Tóth nebol vylúčený z prerokovania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 18/2008.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol najmä:

„Podaním, ktoré bolo súdu prvého stupňa doručené dňa 13.11.2014, žalobca v I. rade namietal zaujatosť samosudcu pre jeho pomer k veci a k osobe účastníkov konania. S poukazom na nález Ústavného súdu SR č. III. 160/2000 uviedol, že námietku zaujatosti podáva v súlade s ustálenou súdnou praxou, podľa ktorej pre zachovanie stavu objektívnej nestrannosti nestačí len subjektívny pocit sudcu, ale musí vyplývať aj z presvedčenia strán o tom, že tu nie je daná žiadna pochybnosť o tom, že sudca rozhodne spravodlivo, v súlade so zákonom a nezaujato. Mal za to, že v danom prípade je možné kvalifikovať prístup samosudcu k právnemu posúdeniu veci v rozpore so súdnou praxou. Tvrdil, že JUDr. Július Tóth svojim vystupovaním počas pojednávania vzbudzuje odôvodnenú pochybnosť o jeho nestrannosti... Tvrdil, že v predmetnej veci objektívne momenty nestrannosti postihujú javové stránky vystupovania samosudcu, a to predovšetkým vystupovanie sudcu v priebehu konania, prejudikovanie a ďalšie jeho konanie zahrňajúce prvky svedčiace o zaujatosti samosudcu. Uviedol, že v zmysle judikatúry Európskeho súdneho dvora je možné konštatovať nestrannosť sudcu aj na základe výkonu jeho funkcie a prístupu k tejto funkcii. Žalobca v I. rade zdôraznil, že tieto okolnosti objektívne spochybňujú nezaujatosť sudcu pre jeho pomer k veci, preto žiadal, aby bol samosudca JUDr. Július Tóth z pojednávanej veci vylúčený.

Sudca JUDr. Július Tóth vo vyjadrení k námietke zaujatosti vznesenej žalobcom v I. rade uviedol, že vyjadrenia v podaní žalobcu v I. rade sú zavádzajúce. Mal za to, že svojim vystupovaním počas pojednávania nemohol objektívne vzbudiť pochybnosť o jeho

možnej nezaujatosti. Uviedol, že účastníkov konania nepozná a vzhľadom na pomer k veci a k účastníkom konania sa necíti byť v tomto konaní zaujatý.

Krajský súd v Košiciach ako súd nadriadený Okresnému súdu Košice I posudzoval v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku opodstatnenosť vnesenej námietky zaujatosti vzhľadom na existenciu dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť (§ 15a ods. 1 O. s. p.).

Neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jedným z hlavných znakov dôvery občanov a iných subjektov v právo a právny štát.

Účelom ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, nezaujatému prístupu k účastníkom alebo ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Citované zákonné ustanovenie preto predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu k veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, ktorý spochybňuje jeho objektívny postoj pri prejednávaní a rozhodovaní veci. Takúto situáciu možno predpokladať najmä ak ide o príbuzenský vzťah k účastníkom alebo ich zástupcom, priateľský alebo nepriateľský vzťah k týmto osobám alebo osobám im blízkym, osobný alebo ekonomický záujem na ukončení veci a pod.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 O. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Vzhľadom k tomu možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

Podľa § 15a ods. 2 O. s. p. účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Podľa § 16 ods. 1 veta prvá O. s. p. súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania.

Podľa § 16 ods. 2 O. s. p. ustanovenie odseku 1 neplatí, ak účastník uplatnil v námietke zaujatosti rovnaké skutočnosti, o ktorých už rozhodol nadriadený súd alebo iný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ak je námietka zaujatosti podaná po uplynutí lehoty podľa § 15a ods. 2 alebo ak na námietku súd neprihliada podľa § 15a ods. 3 až 5; v týchto prípadoch sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. O dôvode, pre ktorý sa vec nadriadenému súdu nepredkladá, súd upovedomí účastníka konania, ktorý námietku uplatnil...

Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Podľa § 15a ods. 5 O. s. p. ak sa námietka zaujatosti týka len okolností ustanovených v § 14 ods. 3, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Procesný postup sudcu v konaní, spôsob a rozsah jeho prípravy pojednávania, vedenie pojednávania, nariadenie pojednávania či spôsob vykonania dokazovania v súvislosti s vedením konania, nariadením pojednávania, s vykonávaním dôkazov a pod. nie je takou okolnosťou, akú predpokladá ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p., nie je dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci a nepredpokladá jeho zaujatosť. Takýmto dôvodom nie je ani prípadná nesprávnosť sudcom vydaného rozhodnutia, pretože nápravu v občianskom súdnom konaní môže účastník konania dosiahnuť využitím riadnych i mimoriadnych opravných prostriedkov (odvolanie, obnova konania, dovolanie), nie však námietkou zaujatosti, ktorej účel je zásadne odlišný.

Pokiaľ žalobca v 1. rade poukazoval na nesprávny postup konajúceho sudcu, ktorý nemal vyhovieť návrhom účastníkov na vykonanie dokazovania (pričom toto svoje tvrdenie ani nekonkretizoval), ide o námietku, ktorá sa týka postupu sudcu v konaní, pretože len súd

rozhoduje o tom, ktoré z označených dôkazov vykoná (§ 120 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Podľa § 15a ods. 5 sa na takúto námietku zaujatosti neprihliada a v takom prípade sa vec nepredkladá nadriadenému súdu.

Okrem námietok ku konaniu sudcu na označených pojednávaniach, ku ktorým nemohol nadriadený súd prihliadať, pretože ich podal žalobca v 1. rade po zákonom stanovenej lehote, žalobca v 1. rade len všeobecne poukazoval na konanie sudcu JUDr. Júliusa Tótha, ktoré by malo vzbudzovať pochybnosti o jeho nezaujatosti vo veci, neuviedol však žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by vzhľadom na pomer sudcu JUDr. Júliusa Tótha k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom vyvolávali pochybnosti o jeho nestrannosti.

Keďže žalobca v 1. rade vo svojom podaní nepreukázal žiaden pomer zákonného sudcu JUDr. Júliusa Tótha k veci, k účastníkom konania, ani k ich zástupcom, teda taký vzťah sudcu, aký predpokladá ustanovenie § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, aby bol sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nadriadený súd sudcu JUDr. Júliusa Tótha z prejednávania a rozhodovania predmetskej veci nevylúčil.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných

ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľky, podľa ktorej uznesením krajského súdu bolo porušené jej základné právo na spravodlivé súdne konanie, pretože krajský súd sa nestotožnil s jej tvrdením o nezaujatom výkone sudcovskej funkcie sudcu okresného súdu JUDr. Júliusa Tótha a nevytlúčil ho z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 31 Cb 18/2008.

Ústavný súd namietané uznesenie krajského súdu preskúmal a dospel k záveru, že ho možno považovať za dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti. Samotná okolnosť, že sa sťažovateľka s touto argumentáciou nestotožňuje, resp. že sa jej javí ako nedostatočná a neúplná, sama osebe neznamená porušenie označených článkov ústavy a dohovoru.

Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07, II. ÚS 337/2014), najmä s ustanovením § 157 ods. 2, § 167 a § 169 Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku a uznesenia.

Krajský súd v rozhodnutí z 15. decembra 2014 presvedčivo vysvetlil, akými úvahami sa pri rozhodovaní o vylúčení sudcu okresného súdu riadil, preto neobstojí tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení tohto rozhodnutia.

O zachovaní, nie porušení sťažovateľkinho základného práva na spravodlivý proces svedčí aj skutočnosť, že krajský súd sa jej námietkou zaoberal napriek tomu, že ju sťažovateľka podala po uplynutí zákonom ustanovenej 15-dňovej lehoty podľa § 16 ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže závery krajského súdu obstoja z hľadiska zachovania namietaného základného práva, ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015